

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöstä.

Nykyisen voimaantulosäännöksen mukaan vuosina 1997—1999 laskuperustekorona ja vastuuvelan tai eläkevastuun laskemisessa käytettävän koron erotusta vastaavan sijoitusten tuoton käyttöä on rajoitettu. Sen mukaan mainittuna aikana kartutetun korkoeron osalta työeläkevakuutusyhtiö ei saa tehdä siirtoa osittamattomasta lisävakuutusvastuusta ositettuun lisävakuutusvastuuseen. Myöskään eläkekassa tai eläkesäätiö ei saa

mainittuna aikana pienentää vastaavaa vastuun osaa.

Esityksessä ehdotetaan voimaantulosäännöksen muuttamista siten, että mainittua, vuosina 1997—1999 kartutettua korkoeroa, ei työeläkevakuutusyhtiö saisi purkaa asialkashyvityksiin vuosina 2000—2005. Vastavasti eläkekassa tai eläkesäätiö ei voisi pienentää vastaavaa vastuun osaa vakuutusmaksujen tai kannatusmaksujen alentamiseen.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2000.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Työeläkkeiden rahoitusta koskeva laaja uudistus toteutettiin vuoden 1997 alusta vakuutusyhtiölain (1062/1979), työntekijäin eläkelain (395/1961), lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/1962), merimieseläkelain (72/1956), eläkesäätiölain (1774/1995) ja vakuutusksalain (1164/1992) muutoksilla. Rahoitusjärjestelmää koskeneen uudistuksen tavoitteena oli vahvistaa eläkelaitosten vakavaraisuutta muuttuneen sijoitusympäristön edellyttämälle tasolle. Vakavaraisuuspuskurin eli toimintapääoman turvin eläkelaitokset voivat entistä suuremmassa määrin sijoittaa esimerkiksi

osakkeisiin ja muihin aikaisempaa riskipitoisempiin kohteisiin. Tämä toteutettiin luomalla eläkelaitoksille vakavaraisuusvaatimukset sijoitustoiminnan tuottojen heilahtelun varalle ja ohjaamalla osa eläkelaitosten sijoitustoiminnan tuotoista toimintapääomaan. Vastuuvelan laskennassa käytettävä rahastokorko alennettiin 5:stä prosentista 3:een prosenttiin vuoden 1997 alusta. Tällöin koron alentamisesta olisi ollut välittömänä seurauksena 70 miljardin markan rahastotäydennystarve. Lisäksi koron alentaminen olisi johtanut uusien eläkkeiden osalta usean prosenttiyksikön suuruiseen työeläkemaksun korotustarpeeseen. Koska muutoksen rahoittaminen ei ollut tarvittavan rahamäärän suuruuden takia

mahdollista, eläkelaitosten vastuulla olevia rahastoituja eläkkeitä pienennettiin siten, että eläkelaitosten vastuu lakien voimaan tullessa säilyi ennallaan.

Jotta eläkkeiden rahastointiasteen alentaminen ei edellä esitetyn muutoksen johdosta jäisi pysyväksi, on laskuperustekorona ja rahastokoron erotusta eli korkoeroa vastaava osuus eläkelaitosten sijoitusomaisuuden tuotoista tarkoitettu käytettäväksi pidemmällä aikavälillä eläkkeiden turvaamiseksi ja rahastoinnin tason säilyttämiseksi. Kuitenkin vuosina 1997—1999 korkoeroa vastaava osuus sijoitustoiminnan tuotoista voitiin työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (1293/1996) voimaantulosäännöksen 4 momentin nojalla käyttää eläkelaitosten toimintapääomien vahvistamiseen. Tämän mukaisesti vuosina 1997—1999 ei kyseistä korkotuottoa saa purkaa työeläkevakuutusyhtiöissä siirroilla asiakashyvityksiin eikä eläkekassa tai eläkesäätiö pienentää näin muodostunutta vastuun osaa. Eläkekassassa ja eläkesäätiössä vastuun osan pienentäminen alentaisi vastaavassa määrän eläkelaitoksen vakuutusmaksu- tai kannatusmaksutarvetta.

Säädetyillä rajoituksilla haluttiin estää työeläkkeiden rahoittamiseen tarkoitettujen varojen samanaikainen siirtyminen vakuutus- senottajien tai työnantajien hyväksi.

Laskuperustekorko määrää eläkelaitosten sijoitustoiminnalle vaadittavan tuoton vähimmäismäärän. Korkoeroa vastaava tuotto käytettiin aiemmin rahastoimattomista eläkkeistä aiheutuvien menojen kustantamiseen. Vuoden 1997 alusta toteutettu muutos korkoeron käytöstä eläkelaitosten toimintapääomien täydentämiseen ei muuta näiden varojen luonnetta työeläkejärjestelmän rahoittamiseen tarkoitettuina varoina. Vakuutuksenottajalle ei näin ollen voida katsoa muodostuvan sellaista kohtuusperiaatteen mukaista oikeutta näihin varoihin kuin vakuutuksenottajalta perittyjen ensisijaisesti turvaavuusperiaatteen mukaisesti määrättyjen vakuutusmaksujen osalta muodostuu. Eläkelaitoksessa korkoerolla kerätyt varat muodostavat erilaisen osuuden toimintapääoman kokonaismäärästä eläkelaitoksessa valitun sijoituspolitiikan riskillisyydestä riippuen. Vähemmän riskiä valinneessa eläkelaitoksessa korkoerolla kerätyt varat muodostavat suuremman osuuden toimintapääomasta kuin riskipitoisemman sijoitusjakauman valinneessa eläkelaitoksessa. Jos korkoerolla kertyneiden varojen palauttaminen vakuutuksenottajille tai työnan-

tajille sallittaisiin, voisi se johtaa suurempaan palautettavaan määrään sellaisella eläkelaitoksella, joka on valinnut vähemmän riskiä sisältävän sijoituspolitiikan. Työeläkevarojen sijoitustoiminnalle on kuitenkin asetettu pitkällä aikavälillä aikaisempaa korkeamman tuottotason saavuttamistavoite. Korkoerolla kerrytetyt varoja eläkelaitos voi kuitenkin käyttää tappioiden peittämiseen siten kuin laissa työeläkevakuutusyhtiöistä, eläkesäätiölaissa tai vakuutuskassalaisa säädetään.

Työeläkekassaan, esiintyvien taitelijoiden ja eräiden erityisryhmien eläkekassaan ja merimieseläkekassaan sovelletaan soveltuvin osin työntekijäin eläkelain 12 a §:n 4 ja 5 momentin kohtia, joita tässä tarkoitettu voimaantulosäännös koskee. Näillä eläkelaitoksilla korkoerolla kerrytetyt varat otetaan huomioon silloin, kun sosiaali- ja terveystoimi- ministeriö vahvistaa vakuutusmaksuprosentin suuruuden.

Työeläkevakuutusyhtiöillä korkoerosta kertyneiden varojen kokonaismäärä on vuoden 1999 lopussa arviolta 9 miljardia markkaa. Eläkekassoilla korkoerosta kertyneiden varojen kokonaismäärä on noin 0,7 miljardia markkaa ja eläkesäätiöillä 1,8 miljardia markkaa. Työeläkekassalla, esiintyvien taitelijoiden ja eräiden erityisryhmien eläkekassalla ja merimieseläkekassalla korkoerolla kertyneiden varojen määrä on yhteensä noin 1,2 miljardia markkaa. Toisin sanoen eläkelaitoksissa yhteensä näiden varojen määrä on 12,7 miljardia markkaa. Vuoden 1999 lopun varsinaisten eläkkeiden eläkevastuusta tämä on noin 6,7 prosenttia.

Koska eläkevastuu kasvaa vuosittain, pienenee korkoerolla kerättyjen varojen suhteellinen osuus noin 4,4 prosenttiin vuoden 2005 lopussa, ja koska vasta vuodesta 2006 alkaen eläkekassojen ja eläkesäätiöiden vakavaraisuusäännökset tulevat täysimääräisesti sovellettaviksi, ehdotetaan, että esitetty rajoitus olisi voimassa vuoden 2005 loppuun asti. Kun lisäksi kaikkia lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavia eläkelaitoksia on työntekijäin eläkelain 3 a §:n nojalla kohdeltava yhdenvertaisin periaatein, ehdotetaan, että kartutetun korkoeron purkamiskielto koskisi kaikkia mainittuja eläkelaitoksia.

Edellä esitettyjen muutosehdotusten lisäksi ehdotetaan, että mainitun työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen säädösviittauksia samalla ajanmukaistettaisiin.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Eläkelaitokset ovat siirtäneet vuosien 1997—1999 laskuperustekorona ja rahastokoron välisen korkotuoton toimintapääomiinsa. Tämä määrä on tarkoitettu vahvistamaan eläkelaitosten vakavaraisuutta sijoitustoiminnan tuottojen vaihtelua vastaan. Näin ollen esitys ei aiheuta eläkelaitoksille lisäkustannuksia.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun yhteydessä sosiaali- ja terveysministeriö on

kuullut Vakuutuskassojen Yhdistystä, Eläkesäätiöyhdistys-ESY r.y:tä, Työeläkelaitosten Liittoa, Vakuutusvalvontavirastoa, Työeläkekassaa, Esiintyvien taitelijoiden ja eräiden erityisryhmien eläkekassaa ja Merimieseläkekassaa.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2000, jotta ehdotuksessa tarkoitettu korkoeron purkamiskielto voisi jatkua katkeamatta edellisen kiellon umpeenkuluttua.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus.

Laki

työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työntekijäin eläkelain muuttamisesta 30 päivänä joulukuuta 1996 annetun lain (1293/1996) voimaantulosäännöksen 4 momentti seuraavasti:

Sen estämättä, mitä tämän lain 12 a §:n 5 momentissa säädetään, laskuperustekorona ja vastuuvelan tai eläkevastuun laskemisessa käytettävän koron erotusta vastaava sijoitusten tuotto tai osa siitä voidaan käyttää vuosina 1997—1999 siirtoihin työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 14 §:n 2 momentin mukaiseen osittamattomaan lisävakuumaksuun tai vakuutuskassalain 79 §:n 2 momentin mukaiseen lisävakuumaksuun

taikka eläkesäätiölain 43 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaiseen eläkevastuun osaan. Siirtoa vastaavalta osalta ei työeläkevakuutusyhtiö vuosina 2000—2005 saa tehdä siirtoa osittamattomasta lisävakuumaksuvastuusta ositettuun lisävakuumaksuvastuuseen eikä vakuutuskassa tai eläkesäätiö pienentää sanottua vastuun osaa vakuutusmaksujen tai kannatusmaksujen alentamiseen.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2000.

Helsingissä 5 päivänä marraskuuta 1999

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri *Eva Biaudet*

Laki

työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työntekijäin eläkelain muuttamisesta 30 päivänä joulukuuta 1996 annetun lain (1293/1996) voimaantulosäännöksen 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Sen estämättä, mitä tämän lain 12 a §:n 5 momentissa säädetään, laskuperustekorona ja vastuuvelan tai eläkevastuun laskemisessa käytettävän koron erotusta vastaava sijoituksen tuotto tai osa siitä voidaan käyttää vuosina 1997—1999 siirtoihin vakuutusyhtiölain 10 luvun 2 §:n 2 momentin mukaiseen osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen tai vakuutuskassalain 79 §:n 2 momentin mukaiseen lisävakuutusvastuuseen taikka eläkesäätiölain 43 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaiseen eläkevastuun osaan. Siirtoa vastaavalta osalta ei vakuutusyhtiö vuosina 1997—1999 saa tehdä siirtoa osittamattomasta lisävakuutusvastuusta ositettuun lisävakuutusvastuuseen eikä vakuutuskassa tai eläkesäätiö pienentää sanottua vastuun osaa.

Ehdotus

Sen estämättä, mitä tämän lain 12 a §:n 5 momentissa säädetään, laskuperustekorona ja vastuuvelan tai eläkevastuun laskemisessa käytettävän koron erotusta vastaava sijoituksen tuotto tai osa siitä voidaan käyttää vuosina 1997—1999 siirtoihin *työeläkevakuutusyhtiöistä* annetun lain 14 §:n 2 momentin mukaiseen osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen tai vakuutuskassalain 79 §:n 2 momentin mukaiseen lisävakuutusvastuuseen taikka eläkesäätiölain 43 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaiseen eläkevastuun osaan. Siirtoa vastaavalta osalta ei *työeläkevakuutusyhtiö* vuosina 2000—2005 saa tehdä siirtoa osittamattomasta lisävakuutusvastuusta ositettuun lisävakuutusvastuuseen eikä vakuutuskassa tai eläkesäätiö pienentää sanottua vastuun osaa *vakuutusmaksujen tai kannatusmaksujen alentamiseen*.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2000.